

JUHOVÝCHODNÁ ÁZIA

EÚ vytvára užšie väzby s krajinami juhovýchodnej Ázie a podporuje regionálnu integráciu s krajinami Združenia národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN). EÚ je v juhovýchodnej Ázii silným hospodárskym hráčom a významným poskytovateľom rozvojovej pomoci na podporu budovania inštitúcií, demokracie, dobrej správy vecí verejných a ľudských práv.

Tento informačný list opisuje región juhovýchodnej Ázie. Pozri tiež informačný list o južnej Ázii ([5.6.7](#)) a východnej Ázii ([5.6.8](#)).

PRÁVNY ZÁKLAD

- Hlava V (vonkajšia činnosť EÚ) Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ).
- Články 206 a 207 (obchod) a 216 až 219 (medzinárodné dohody) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).
- Dohoda o partnerstve a spolupráci (dvojstranné vzťahy).

JUHOVÝCHODNÁ ÁZIA

A. Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN)

Na prvom samite združenia ASEAN, ktoré sa konalo vo februári 1976 na Bali, sa zišli zástupcovia Indonézie, Malajzie, Filipín, Singapuru a Thajska, ako aj Brunejsko-darussalamského štátu, Vietnamu, Laosu, Kambodže a Mjanmarska. ASEAN sa riadi prísnu politikou nezasahovania do vnútroštátnych záležitostí svojich členov. V poradí 35. samit združenia ASEAN sa konal v novembri 2019 v Bangkoku v Thajsku. Diskusie boli zamerané na obchod, prepojenosť a Juhočínske more. Dohodnuté boli podmienky dohody o voľnom obchode, Regionálneho všeobecného hospodárskeho partnerstva (RCEP), avšak India sa rozhodla od dohody odstúpiť z dôvodu obáv súvisiacich s jej domácim hospodárstvom. Dohoda o RCEP medzi EÚ a združením ASEAN, ktorá sa má podpísať v roku 2020, bude najväčšou dohodou o voľnom obchode na svete.

EÚ má strategický záujem na rozvoji ázijskej regionálnej integrácie a usiluje sa o dohody o partnerstve a spolupráci (DPS) s jednotlivými krajinami združenia ASEAN. EÚ je druhým najväčším partnerom ASEAN-u a má 13 % podiel na jeho celkovom zahraničnom obchode. ASEAN je tretím najväčším partnerom EÚ mimo Európy (po USA a Číne). V roku 2018 dosiahol obojstranný obchod medzi EÚ a združením ASEAN hodnotu 237 mld. EUR a v roku 2017 bola EÚ pre ASEAN najväčším vonkajším zdrojom priamych zahraničných investícií, ktoré predstavovali 27 mld. EUR.

B. Stretnutie Ázia – Európa (ASEM) a stretnutie ázijsko-európskeho parlamentného partnerstva (ASEP)

V poradí 12. stretnutie Ázia – Európa (ASEM) sa konalo v októbri 2018 v Bruseli a jeho cieľom bolo posilnenie hospodárskej spolupráce, politického dialógu a podpory medziľudských kontaktov medzi EÚ a Áziou.

V septembri 2018 sa v Bruseli uskutočnilo 10. stretnutie ázijsko-európskeho parlamentného partnerstva (ASEP), na ktorom partneri zdôraznili potrebu účinných a rýchlych opatrení v oblasti zmeny klímy, bezpečnostnej spolupráce, obchodných vzťahov a ľudských práv. Odstúpenie USA od Parížskej dohody zdôrazňuje význam vzťahov medzi Áziou a Európou a svetového poriadku založeného na pravidlách, čo si vyžaduje väčšiu transparentnosť pracovných metód.

C. Indonézia

Indonézia, člen G20, tretia najväčšia demokracia na svete a najväčšia krajina s moslimskou väčšinou, je čoraz významnejším partnerom EÚ.

Prezidentské a parlamentné voľby sa uskutočnili po prvýkrát súbežne 17. apríla 2019. Prezident Joko Widodo bol opätovne zvolený do funkcie a v októbri 2019 začal plynúť jeho druhý a posledný mandát.

Indonézska ekonomika sa opiera o silný súkromný sektor. V rokoch 2018 – 2022 sa očakáva približne 5 % ročný rast HDP Indonézie. Vzťahy medzi EÚ a Indonéziou sú založené na dohode o partnerstve a spolupráci z roku 2014. Šieste kolo rokovaní o komplexnej dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Indonéziou v októbri 2018 pokračovalo v celom rade rôznych oblastí, najmä v oblasti obchodu s tovarom a službami, investícií a pravidiel týkajúcich sa pôvodu tovaru.

EÚ je štvrtým najväčším obchodným partnerom Indonézie s celkovým objemom obchodu vo výške viac ako 27 mld. EUR (2018). V roku 2017 bol objem investícií EÚ v Indonézii 33,1 mld. EUR.

Dňa 8. novembra 2019 sa v Bruseli uskutočnil ôsmy dialóg EÚ a Indonézie o ľudských právach. EÚ zdôraznila, že je dôležité zrušiť trest smrti, a vyjadrila znepokojenie nad novým trestným zákonníkom Indonézie, ktorý musí byť v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv.

Dňa 12. novembra 2019 sa v Bruseli uskutočnil štvrtý dialóg EÚ a Indonézie o bezpečnosti a štvrtý politický dialóg. Indonézia čelí teroristickým hrozbám a indonézske minister pre politické, právne a bezpečnostné záležitosti utrpel 10. októbra 2019 zranenia v dôsledku bodnutí, ktorými ho zasiahli bojovníci hnutia Jemaah Anshorut Daulah (JAD), militantnej skupiny spojenej s Islamským štátom, ktorá v minulosti uskutočnila samovražedné bombové útoky.

D. Mjanmarsko

EÚ je aktívnym partnerom Mjanmarska pri jeho prechode na demokraciu a stojí na čele obnoveného úsilia medzinárodného spoločenstva na podporu krajiny, odkedy sa začala venovať návratu k demokracii a znovu sa otvárať svetu. Desaťročia trvajúca medzinárodná izolácia a sankcie spôsobili, že neexistuje žiadna formálna rámcová dohoda. V roku 2016 Rada schválila stratégiu pre vzťahy s Mjanmarskom.

Odkedy sa v roku 2015 uskutočnili voľby, na ktorých sa zúčastnili pozorovatelia EÚ, a to aj z Európskeho parlamentu, demokratické reformy pokračujú a napredujú. Aun Schan Su Ťij získala vďaka funkciám štátnej radkyne, ministerky zahraničných vecí a ministerky pre úrad prezidenta skutočné výkonné právomoci. Mjanmarská ústava, ktorú vypracovala vojenská vláda v roku 2008, obmedzuje opatrenia novej vlády. V Mjanmarsku ešte stále prebieha občianska vojna, ktorá sa začala v roku 1948. V októbri 2015 bolo dohodnuté prímerie, mnohé etnické povstalecké skupiny ho však zatiaľ nepodpísali.

EÚ je silným hospodárskym partnerom krajiny a poskytovateľom rozvojovej pomoci, pričom na obdobie 2014 – 2020 vyčlenila na podporu budovania demokracie a inštitúcií 688 mil. EUR. V roku 2018 predstavoval celkový obchod s tovarom medzi EÚ a Mjanmarskom 2,9 mld. EUR.

Jednou z problematických oblastí sú aj ľudské práva, predovšetkým prenasledovanie Rohingov v Jakchajnskom štáte. Od augusta 2017 utieklo do Bangladéša pred prenasledovaním v Mjanmarsku viac ako 700 000 rohingských utečencov. Mjanmarsko tiež čelí rastúcemu nacionalizmu budhistov a stupňujúcemu sa napätiu medzi komunitami.

V auguste 2019 odmietli tisícky utečencov pokusy Bangladéša, Mjanmarska a OSN o ich repatriáciu z dôvodu obáv o bezpečnosť. Na základe Dohovoru OSN o zabránení a trestaní zločinu genocídia podala Gambia 11. novembra 2019 na Medzinárodnom súdnom dvore (MSD) proti Mjanmarsku žalobu. Prokurátor Medzinárodného trestného súdu okrem toho vyzval na vyšetrovanie trestných činov proti Rohingom.

E. Filipíny

V máji 2016 vyhral Rodrigo Duterte prezidentské voľby, v ktorých získal 39 % hlasov. Prijal sporné opatrenia proti obchodovaniu s drogami a rozkaz „strielať s cieľom zabiť“, ktoré viedli k flagrantnému porušovaniu ľudských práv. Duterte zmenil zahraničnú politiku Filipín nadviazaním nového spojenectva s Ruskom a Čínou i napriek sporom v súvislosti s Juhočínskym morom. Dňa 23. mája 2017 vyhlásil na ostrove Mindanao stanné právo do konca roka 2019, a to najmä z dôvodu prítomnosti tzv. militantov Islamského štátu v meste Marawi s prevahou moslimského obyvateľstva a v ďalších mestách. Islamský štát sa prihlásil k zodpovednosti za útoky, ku ktorým došlo v septembri 2019 na juhu Filipín.

Európsky parlament je čoraz viac znepokojený porušovaním ľudských práv. Na 108. zasadnutí konferencie MOP v Ženeve 10. júna 2019 pripomenula EÚ Filipínam záväzok ratifikovať a vykonávať medzinárodné dohovory o ľudských a pracovných právach, ako sa uvádza v dohode o VSP+.

EÚ a Filipíny podpísali v roku 2011 dohodu o partnerstve a spolupráci (DPS), ktorá vstúpila do platnosti v marci 2018. EÚ je významným poskytovateľom pomoci Filipínam a na obdobie 2014 – 2020 poskytla 325 mil. EUR. Oblasťami záujmu sú právny štát a inkluzívny rast. Dvojstranný obchod s tovarom medzi EÚ a Filipínami dosiahol v roku 2018 hodnotu 15,6 mld. EUR a EÚ je celkovo štvrtým najväčším obchodným partnerom Filipín. Filipíny naďalej využívajú výhody systému obchodných preferencií EÚ VSP+.

Európsky parlament vo svojom uznesení o Filipínach z 19. apríla 2018^[1] pripomína povinnosti tejto krajiny podľa medzinárodného práva, v rámci systému VSP+ a dohody o partnerstve a spolupráci, pričom uznáva pokrok dosiahnutý vo vykonávaní dohovorov v rámci VSP+.

F. Vietnam

Vzťahy medzi EÚ a Vietnamom sa nachádzajú v rozhodujúcej fáze po tom, ako v roku 2016 nadobudla účinnosť dohoda o partnerstve a spolupráci. Na obdobie 2014 – 2020 bolo vyčlenených celkovo 400 mil. EUR, ktoré budú použité hlavne na dobrú správu, energetiku a zmenu klímy.

Európska komisia predstavila 17. októbra 2018 obchodné a investičné dohody EÚ, ktorých nadobudnutie platnosti sa očakáva v roku 2020.

Vietnam je naďalej komunistický štát s vládou jednej strany bez politickej slobody, hoci zároveň predstavuje jeden z najúspešnejších príkladov krajiny, ktorá prešla z neúspešného komunistického hospodárskeho systému na otvorené trhové hospodárstvo. Vietnam je jednou z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich krajín ASEAN-u, pričom zaznamenal priemerný rast HDP v rokoch 2010 a 2018 na úrovni 6,88 %. V roku 2018 dosiahol objem obchodu s tovarom medzi EÚ a Vietnamom 50 mld. EUR. V roku 2017 dosiahli priame zahraničné investície EÚ výšku 8,5 mld. EUR.

Ôsme kolo dialógu o ľudských právach medzi EÚ a Vietnamom sa konalo 4. marca 2019 v Bruseli. Diskutovalo sa o oblastiach, ako sú sloboda prejavu, trest smrti a kybernetická bezpečnosť.

EÚ a Vietnam podpísali dohodu o voľnom obchode a dohodu o ochrane investícií 30. júna 2019 v Hanoji. Dňa 17. októbra 2019 EÚ a Vietnam podpísali rámcovú dohodu o účasti, v ktorej sa stanovuje právny základ pre účasť Vietnamu na operáciách EÚ v oblasti krízového riadenia.

G. Thajsko

Partnerstvo medzi EÚ a Thajskom je založené na rámcovej dohode z roku 1980. Obe strany ukončili rokovania o dohode o partnerstve a spolupráci v marci 2013. Proces bol však pozastavený po vojenskom prevrate v roku 2014. Dňa 11. decembra 2017 Rada prijala závery s cieľom začať postupné obnovovanie politického zblížovania. Rokovania o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Thajskom sa možno obnovia po nástupe demokraticky zvolenej civilnej vlády v Thajsku do funkcie. EÚ je pre Thajsko tretím najväčším vývozným trhom a Thajsko je v rámci združenia ASEAN jedným z hlavných obchodných partnerov EÚ. V roku 2018 predstavoval dvojstranný obchod 38 mld. EUR. Dňa 16. októbra sa v Bruseli konalo 14. zasadnutie vyšších úradníkov EÚ a Thajska, na ktorom sa rokovalo o obchode, migrácii, spolupráci, zmene klímy a otázkach ľudských práv.

Thajsko je konštitučná monarchia, ale od 22. mája 2014 vládne v krajine vojenská junta. Vojenské zložky potlačili opozíciu tým, že vyhlásili stanné právo, a hlásené boli prípady porušenia ľudských práv. Kráľ Pchúmipchon Adunjadét zomrel koncom roka 2016. Kráľ

[1]Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 104.

Mahá Vatčirálongkón Bodindradebajavarangkun bol korunovaný v máji 2019, hoci na trón zasadol už dva roky predtým.

Všeobecné voľby vyhrala 24. marca 2019 provojenská strana, a to údajne z dôvodu manipulovania, zlých informácií a nezrovnalostí pri volebnej účasti. Za predsedu vlády bol v júni 2019 vymenovaný Prajutch Čan-Oča, bývalý vojenský líder z roku 2014. Čan-Oča bol predsedom vlády už v rokoch 2014 až 2019 v rámci Národnej rady pre mier a poriadok (NCPO). Hoci sa vládnutie junty oficiálne skončilo v júli 2019, armáda má na vládu aj naďalej vplyv.

Vo februári 2017 začala junta mierové rokovania s povstalcami z južných provincií, ktorých prevažnú väčšinu tvoria moslimovia. Európsky parlament prijal uznesenia o ľudských právach, migrujúcich pracovníkoch a pracovných právach.

H. Kambodža

Vzťahy EÚ s Kambodžou sa začali rozvíjať vďaka dohode o spolupráci v roku 1977. EÚ je najväčším poskytovateľom pomoci tejto krajine vo výške 410 mil. EUR poskytnutej na obdobie 2014 – 2020 na zlepšenie stavu v oblasti správy, právneho štátu a na tzv. tribunál Červených Kmérov. Roky občianskej vojny spôsobili, že Kambodža je jedným z najchudobnejších štátov v juhovýchodnej Ázii. Po prijatí parížskej mierovej dohody v roku 1991 prijala Kambodža v roku 1993 ústavu, ktorá položila základy pre vytvorenie slobodného demokratického štátu s pluralitným systémom strán a pravidelnými voľbami.

Rada prijala 26. februára 2018 závery o Kambodži vzhľadom na politický vývoj a neustále zhoršovanie situácie v oblasti demokracie, dodržiavania ľudských práv a zásad právneho štátu^[2].

Predseda vlády Hun Sen a jeho vládnúca kambodžská ľudová strana vyhrali všeobecné voľby 29. júla 2018, ale podľa opozície nebol volebný proces ani slobodný, ani spravodlivý.

Líder opozície Kem Sokha bol v septembri 2017 zatknutý. Európsky parlament prijal v tom istom mesiaci uznesenie^[3], ktorým vyzval kambodžskú vládu, aby zastavila politicky motivované prenasledovanie Sokhu. Dňa 9. novembra 2019 Kambodža zrušila domáce väzenie Kema Sokhu. EÚ túto správu uvítala, hoci Sokha zostáva pod dohľadom súdu a nesmie vykonávať žiadnu politickú činnosť.

Samovi Rainsymu, predsedovi bývalej hlavnej opozičnej strany – kambodžskej národnej strany záchrany (CNRP) – bol 7. novembra 2019 zamietnutý nástup do lietadla z Francúzska do Thajska po tom, ako oznámil svoj zámer vrátiť sa späť do Kambodže. Od roku 2015 žije v dobrovoľnom exile a CNRP bola v novembri 2017 rozpustená po tom, čo sa kambodžská ľudová strana (CPP) pokúsila potlačiť akúkoľvek opozíciu.

Napriek tomu, že hospodársky rast v roku 2018 dosiahol 7 %, kambodžská ekonomika závisí od medzinárodnej pomoci a vývozu odevov a náklady práce sú jedným z jej výrazne slabých miest. Kambodža ako najmenej rozvinutá krajina využíva výhody

[2]<http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/02/26/cambodia-council-adopts-conclusions/pdf>

[3]Ú. v. EÚ C 337, 20.9.2018, s. 99.

systému Všetko okrem zbraní v rámci všeobecného systému preferencií EÚ (VSP). EÚ však v júni 2019 vyslala do Kambodže misiu, aby zhodnotila možné dočasné zrušenie obchodných preferencií tejto krajiny v reakcii na obavy týkajúce sa ľudských a pracovných práv.

I. Singapur

Dňa 13. februára 2019 EÚ a Singapur ratifikovali tri dohody „novej generácie“: dohodu o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Singapurom, dohodu o voľnom obchode medzi EÚ a Singapurom a dohodu o ochrane investícií medzi EÚ a Singapurom. Dohoda o voľnom obchode so Singapurom nadobudla platnosť 21. novembra 2019. Tieto dohody sú navrhnuté tak, aby posilnili politické, hospodárske a obchodné väzby medzi oboma stranami, a výrazne znížia clá na oboch stranách. Technické a necolné prekážky obchodu s tovarom sa odstránia v širokej škále odvetví.

Pre Singapur je EÚ tretím najdôležitejším obchodným partnerom. V roku 2018 dosiahol objem obojstranného obchodu s tovarom medzi EÚ a Singapurom 58 mld. EUR. Singapur je hlavným príjemcom európskych investícií v Ázii, pričom priame zahraničné investície v roku 2017 predstavovali 227 mld. EUR.

Ľudová akčná strana je na čele zmien pred budúcimi parlamentnými voľbami, ktoré sa majú konať v roku 2021. EÚ a Singapur veľmi úzko spolupracujú v oblasti obchodu, vedy a techniky. EÚ podporuje činnosť občianskej spoločnosti, pričom jasne presadzuje zrušenie trestu smrti.

J. Brunejsko-darussalamský štát

Na čele krajiny je brunejský sultán Hassanal Bolkiah, pričom princ Billah Bolkiah preberá stále viac právomocí. Politická liberalizácia neexistuje. V roku 2014 bol trestný zákonník zreformovaný s cieľom začleniť nový prístup založený na šarií. V apríli 2019 bol prijatý nový trestný zákonník s cieľom zaviesť nové formy trestu, ktoré zahŕňajú smrť ukameňovaním za homosexualitu a cudzoložstvo, ako aj amputáciu končatín za krádež. Brunej na základe medzinárodných protestov predĺžil moratórium na trest smrti.

EÚ aktívne prehlbuje svoje vzťahy s Brunejom, zatiaľ však neexistuje žiadna rámcová dohoda. Ich vzťahy sú riadené najmä v rámci združenia ASEAN. EÚ bola v roku 2017 ôsmym najväčším obchodným partnerom Bruneja (celkový obchod s tovarom dosiahol výšku 362 miliónov EUR), pričom obchod medzi EÚ a Brunejom prebieha najmä v oblasti strojov, motorových vozidiel a chemických látok.

K. Laos (Laoská ľudovodemokratická republika, Laoská ĽDR)

Vzťahy medzi EÚ a Laosom sú založené na dohode o spolupráci z roku 1997. EÚ vyčlenila na obdobie 2016 – 2020 viac než 500 miliónov EUR na podporu ôsmeho laoského sociálnoekonomického rozvojového plánu, ktorý je zameraný na vysoký hospodársky rast s celkovým cieľom získať do roku 2020 vyšší štatút ako súčasný štatút najmenej rozvinutej krajiny.

V septembri 2019 navštívil Laos komisár pre rozvoj Mimica, aby posilnil vzťahy a diskutovať o témach ako výživa, dobrá správa vecí verejných a pomoc obchodu.

Laos je štátom s vládou jednej strany. Laoská ľudová revolučná strana (LPRP), ktorá je pri moci od konca občianskej vojny v roku 1975, vládne krajine železnou

rukou bez kontroly opozíciou. Laos prehľbuje svoje vzťahy s Čínou a ASEAN-om v úsilí prilákať viac investícií. Výsledkom hospodárskych reforiem bol udržateľný hospodársky rast (viac než 7 % od roku 2014, pričom v roku 2018 predstavoval 7,3 %). Napriek hospodárskym reformám je to naďalej chudobná krajina, ktorá je závislá od medzinárodnej pomoci. Laos ako najmenej rozvinutá krajina využíva výhody systému EÚ Všetko okrem zbraní.

Dňa 7. marca 2019 sa vo Vientiane uskutočnil deviaty výročný dialóg medzi EÚ a Laoskou ĽDR o ľudských právach a správe verejných záležitostí. EÚ venovala osobitnú pozornosť situácii v oblasti ľudských práv. Na 108. zasadnutí konferencie MOP 10. júna 2019 v Ženeve EÚ Laos vyzvala, aby sa zaoberal problémom sexuálneho vykorisťovania detí.

L. Malajzia

EÚ a Malajzia ukončili rokovania o dohode o partnerstve a spolupráci v roku 2015. Po siedmich kolách rokovaní o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Malajziou boli rokovania v apríli 2012 na žiadosť Malajzie pozastavené. EÚ je tretím najdôležitejším obchodným partnerom Malajzie a jedným z najväčších poskytovateľov zahraničných investícií: v roku 2017 presiahol objem investícií v krajine 24,5 mld. EUR. V roku 2018 dosiahol objem obojstranného obchodu s tovarom medzi EÚ a Malajziou 39,9 mld. EUR. Očakáva sa, že HDP Malajzie sa v roku 2019 zvýši o 4,7 %.

Koncom marca 2019 Európska komisia oznámila, že používanie palmového oleja v dopravných palivách by sa malo postupne ukončiť na základe smernice o obnoviteľných zdrojoch energie, v ktorej sa stanovuje udržateľný cieľ v oblasti bioenergie na úrovni 32 %. Indonézia aj Malajzia protestovali a podali sťažnosti Svetovej obchodnej organizácii (WTO).

Malajzijská národná koalícia Barisan, ktorá zahŕňa Národnú organizáciu zjednotených Malajzijčanov, bola v máji 2018 prvýkrát v histórii krajiny vo všeobecných voľbách porazená. Mahathir Mohamad doviedol opozičnú stranu Aliancia nádeje k víťazstvu a ako predseda vlády nahradil Najiba Razaka. Najib Razak bol po voľbách zatknutý a 3. decembra 2019 bude postavený pred súd v súvislosti so siedmimi obvineniami z korupcie a legalizácie príjmov z trestnej činnosti.

V novembri 2019 zvíťazila v doplňujúcich voľbách do parlamentného volebného obvodu Tanjung Piai v štáte Johor opozičná koalícia Barisan Nasional (BN). V tomto roku sú to už štvrté doplňujúce voľby, ktoré vládnúca koalícia Pakatan Harapan (PH) prehrala.

Európsky parlament odsudzuje trest smrti, nerešpektovanie práv LGBTI osôb a umlčovanie nespokojnosti verejnosti, ako aj nedostatok mierových prejavov vrátane verejnej diskusie.

Jorge Soutullo
11/2019

